

5.10.2011

Sisällysluettelo

11 OIKEUSTURVA.....	11-2
11.1 Muutoksenhakekeinot.....	11-2
11.2 Muutoksenhakija.....	11-3
11.3 Valitusmenettely	11-4
11.3.1 Valitusoikeuden rajoitukset	11-4
11.3.2 Valitusaika	11-5
11.3.3 Valituskirjelmä.....	11-7
11.3.4 Valituksen toimittaminen	11-8
11.3.5 Valitusasian käsittely Melassa.....	11-9
11.3.6 Valitusviranomaisen päätös	11-14
11.4 Lainvoimaisen päätöksen oikaisu uuden selvityksen perusteella	11-16
11.5 Päätösvirheen korjaaminen	11-17
11.5.1 Asiavirhe.....	11-18
11.5.2 Kirjoitus- tai laskuvirhe	11-18
11.6 Lainvoimaisen päätöksen poistaminen	11-19

5.10.2011

11 OIKEUSTURVA

Säännökset

LUTUL 10 luku säätelee muutoksenhakua. Luopumistukiasioissa muutoksenhakumenettely vastaa työeläkeasioissa noudatettavaa menettelyä. LUTUL:n lisäksi sovellettavaksi tulevat myös eräät TyEL:n säännökset sekä yleislakina hallintolainkäyttölaki (HLL; 586/1996).

HLL:n säännöksiä sovelletaan kuitenkin toissijaisesti eli LUTUL:ssa ja TyEL:ssä olevat erityissäännökset menevät aina HLL:ssä olevien säännösten edelle.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (TELK) ja sen jäsenistöä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusoikeudesta (VakO) vakuutusoikeuslaisessa (132/2003).

Käyttöala

Muutoksenhaun kohde liittyy useimmiten luopumistuen myöntämistä koskeviin päätöksiin. Päätöksestä valitetaan, koska luopumistukea ei ole myönnetty lainkaan, luopumistuen alkamisajankohta on hakijan mielestä liian myöhäinen tai luopumistuki on saajansa mielestä myönnetty määrältään liian pienenä.

Muutoksenhaku voi kohdistua myös luopumistuen keskeyttämistä, lakkauttamista, muuttumista, takaisinperintää tai maksamista koskeviin päätöksiin.

Niin ikään sen kohteena voi olla luovutuksensaajalle annettu jatkamissitoumuksen keskeyttämistä tai pääoma-arvon takaisinperintää koskeva päätös.

Muutoksenhaku voi kohdistua myös LUTUL:n 52 §:n mukaiseen ennakkopäätökseen (LUTUL 57 §:n 2 mom.).

11.1 Muutoksenhakukeinot

Luopumistukijärjestelmässä muutoksenhakukeinoja ovat

1. Valitus

Melan päätöksestä valitetaan TELK:aan ja TELK:n päätöksestä VakO:een. Valitusajasta ja valitusmenettelystä katso tarkemmin kohta 11.3.

2. Itseoikaisu eli lainvoimaisen päätöksen oikaiseminen hakijan eduksi. Itseoikaisusta katso tarkemmin kohta 11.4.

3. Päätösvirheen korjaaminen.

Asianosaisen suostumuksella lainvoimaisessa päätöksessä oleva asiavirhe voidaan korjata myös hakijan vahingoksi. Kirjoitus-

5.10.2011

ja laskuvirhe voidaan korjata, ellei sen korjaaminen johda asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

Päätösvirheen korjaamisesta katso tarkemmin kohta 11.5.

4. Päätöksen poistaminen eli Melan päätöksen poistaminen TELK:ssa tai TELK:n/VakO:n päätöksen poistaminen VakO:ssa. Poistamiseen suostutaan vain, jos lainvoimainen päätös on perustunut virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen.

Päätöksen poistamisesta katso tarkemmin kohta 11.6.

Yleensä muutoksenhakekeinot jaetaan varsinaisiin ja ylimääräisiin muutoksenhakekeinoihin. Varsinaisella muutoksenhaulla tarkoitetaan valitusajan puitteissa tapahtuvaa ja ylimääräisellä muutoksenhaulla valitusajan jälkeen tapahtuvaa menettelyä, jonka tarkoituksena on annetun lainvoimaisen päätöksen muuttaminen.

Edellä mainituista valitus on varsinainen muutoksenhakekeino ja muut ylimääräisiä muutoksenhakekeinoja.

11.2 Muutoksenhakija

Asianosainen

Päätökseen voi hakea muutosta asianosainen eli se, jota päätös koskee. Hallintolainkäyttölain mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen tai velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Muutosta ei tarvitse hakea henkilökohtaisesti, vaan asianosainen voi valtuuttaa toisen henkilön hakemaan muutosta puolestaan.

Jos sama päätös koskee useampia henkilöitä, voi yksi heistä hakea ilman valtuutusta muutosta vain omasta puolestaan. Hänen muutoksenhakunsa saattaa vaikuttaa myös muiden eduksi, koska Mela voi heidän osaltaan itseoikaista antamansa päätöksen.

Jos asianosainen on julistettu vajaavaltaiseksi taikka jos hänen toimintakelpoisuuttaan on rajoitettu niin, ettei hänellä itsellään ole oikeutta luopumistukea koskevan asiansa hoitamiseen, on valitusoikeus tällaisissa tapauksissa edunvalvojalla. Olosuhteista riippuen henkilöllä ja hänen edunvalvojallaan saattaa olla myös rinnakkainen puhevalta muutoksenhakuasiassa.

Asianosaisseuraanto

Henkilö, jota päätös koskee, on saattanut kuolla asian käsittelyn aikana. Hänen oikeudenomistajillaan (kuolinpesällä) on päätöksestä sama valitusoikeus kuin vainajalla olisi ollut. Niin ikään kuolinpesä voi jatkaa TELK:ssa vireillä olevaa valitusta VakO:een.

5.10.2011

Kenellä tahansa kuolinpesän osakkaista on itsenäinen muutoksenhaku-oikeus. Muille osakkaille varataan tilaisuus tulla kuulluksi muutoksenhaun johdosta.

Mela muutoksenhakijana

Myös Mela voi hakea muutosta. Se saattaa valittaa TELK:n päätöksestä tai hakea oman, TELK:n tai VakO:n päätöksen poistamista.

Mela hakee muutosta TELK:n päätökseen, jos TELK:n päätös Melan mielestä vaikuttaa selvästi lainvastaiselta tai aiemman oikeuskäytännön vastaiselta tai jos asiaan halutaan saada VakO:n periaateratkaisu.

Mela hakee virheellisen lainvoimaisen päätökseen poistamista, jos TELK:n ja VakO:n aikaisemmin noudattaman poistamislinjan mukaan on odotettavissa, että päätös poistetaan. Aivan vähäpätöisistä asioista ei päätöksen poistamista haeta.

11.3 Valitusmenettely

Melan antamasta luopumistukipäätöksestä valitetaan TELK:aan ja edelleen VakO:een. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

Päätös, johon haetaan muutosta voi olla myönteinen tai kielteinen. Henkilöllä on muutoksenhakuoikeus siinäkin tapauksessa, että hakeamus on ratkaistu täysin hänen haluamallaan tavalla. Valituksen kohteenä voi olla vain päätös, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Jos päätöksestä valittaminen on kielletty erityissäännöksen nojalla, päätöksessä on ilmoitettava valituskiellosta ja mihin kiello perustuu.

Toisaalta valitusosoikeus on vain niistä asioista, jotka on annettu (tai olisi pitänyt antaa) päätöksellä.

Valitusosoitus

Kaikkiin valituskelpoisiin päätöksiin liitetään valitusosoitus, joka sisältää selvityksen siitä, mihin, missä ajassa ja kuinka valitus olisi tehtävä. Jos muutoksenhakuoikeutta ei ole, se on mainittu päätöksessä. Lisäksi mainitaan lainkohta, johon valituskiello perustuu.

Tietyissä tilanteissa päätökseen voidaan hakea muutosta vain osittain. Tällöin valitusosoikeuden rajoitus todetaan päätöksessä, mutta päätökseen liitetään normaali valitusosoitus.

11.3.1 Valitusosoikeuden rajoitukset

Väliaikaiset päätökset

Mikäli Mela voi muutoksenhaun yhteydessä itseosakaista päätöksensä vain osittain ts. Mela suostuu vain osaan valittajan esittämistä vaatimuksista, asiasta annetaan väliaikainen päätös.

5.10.2011

Väliaikainen päätös edellyttää, että samasta asiasta annetaan myöhemmin lopullinen päätös. Väliaikaisesta päätöksestä ei saa valittaa eikä siihen liitetä valitusosoitusta. Valitusoikeus on vasta lopullisesta päätöksestä.

Ehdolliset päätökset

Ehdollisella päätöksellä (etukäteispäätös) vahvistetaan oikeus luopumistukeen ja annetaan arvio luopumistuen määrästä (LUTUL 36 § 2 ja 3 mom.). Jos hakija on tyytymätön päätökseen liitettyyn ehtoon, on hänen valitettava ehdollisesta päätöksestä. Luopumistuen määrästä annetaan erillinen valituskelpoinen päätös luopumistuen alkamisen yhteydessä (LUTUL 37 § 1 mom.).

Jos myönteisen ehdollisen päätöksen saanut luopumistuen hakija katsoo, että hänen lopulliseen ratkaisuunsa luopua maatalouden harjoittamisesta vaikuttavat ne päätöksessä olevat ehdot, joista hän on valittanut, voi hän odottaa TELK:n tai VakO:n päätöstä, ennen kuin allekirjoittaa lopullisen luovutuskirjan. Kahdentoista kuukauden aika lopullisen luopumisen toteuttamiselle alkaa vasta muutoksenhakuviranomaisen päätöksestä. Näin ei kuitenkaan voida menetellä lain voimassaolon päättyessä. Lopullisen luovutuksen on tapahduttava valituksen vireillä olosta huolimatta lain voimassaoloaikana eli vuosien 2011 - 2014 luopumistukijärjestelmässä viimeistään 31.12.2014.

Raukeamispäätökset

Raukeamispäätöksistä ei ole valitusoikeutta. Tavanomaisin raukeamispäätöksen antamisen syy on se, että lopullista luopumista ei ole toteutettu kahdentoista kuukauden kuluessa ehdollisen päätöksen antamisesta (LUTUL 36 §:n 2 mom.).

Se, että raukeamispäätöksiin ei liitetä valitusosoitusta, perustuu vakuutus oikeuden päätökseen MYEL -eläkeasiassa (VakO 00683/87/484). VakO katsoi, että raukeamispäätös ei ole sellainen eläkettä koskeva ratkaisu, josta voidaan valittaa.

Ei uusia vaatimuksia jatkovalituksen yhteydessä

VakO:een valitettaessa ei periaatteessa saa esittää pitemmälle meneviä vaatimuksia kuin TELK:aan oli tehty. Niitä ei voi myöskään muuttaa toiseen suuntaan meneviksi. Käytännössä tätä periaatetta ei ole pidetty ehdottomana.

11.3.2 Valitusaika

Asianosainen, joka ei tyydy Melan antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta TELK:lta viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosainen on saanut päätöksestä tiedon (LUTUL 58 §:n 1 mom.).

Valitusaika TELK:n päätöksestä VakO:een on myös 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista lukien (LUTUL 58 §:n 1 mom.).

Päätöksen tiedoksisaantiaika 7 päivää

5.10.2011

Valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös postitettiin hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, ellei muutoksenhaun yhteydessä muuta näytetä (LUTUL 58 §:n 1 mom.). Tiedoksisaanti lasketaan tällä tavoin, vaikka seitsemäs päivä sattuisi olemaan pyhä- tai juhlapäivä.

Mela lähettää päätöksensä kirjaamattomina eikä käytä saantitodistusta.

Valittajalla on mahdollisuus osoittaa, että hän sai päätöksestä tiedon vasta seitsemännen päivän jälkeen, jolloin valitusajaksi pidetään vastaavasti. Käytännössä tällaisissa tilanteissa on näytöksi riittänyt perusteltu selvitys, jonka hän voi jollain tavoin todentaa.

Jos Mela valittaa TELK:n päätöksestä, katsotaan Melan saaneen päätöksestä tiedon Melan saapumisleiman osoittamana päivänä.

30 päivän valitusajaksi

Päätökseen on haettava muutosta viimeistään 30. päivänä sen jälkeen, jona valittaja sai tiedon päätöksestä. Samassa määräajassa TELK:n päätöksestä saa valittaa VakO:een.

Käytännössä valitus tulee siis tehdä viimeistään 37 päivän (7 + 30) kuluessa päätöksen postittamisesta lukien.

Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkipäivä, voi valituksen määräajaksi lain 5 §:n nojalla toimittaa vielä ensimmäisenä arkipäivänä varsinaisen määräajan päättymisen jälkeen.

Valituksen on saavuttava Melalle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen Melan aukioloajan päättymistä. Tämä koskee niin postitse kuin telekopiona tai sähköpostina toimitettua valitusta.

Valituksen myöhästyminen

Myös myöhässä saapuneet valitukseksi otsikoidut tai sellaiseksi tarkoitetut asiakirjat käsitellään.

TELK ja VakO voivat myöhästymisestä huolimatta käsitellä valituksen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä (LUTUL 59 §). Valituksen käsittelemisestä myöhästyneenä päättää muutoksenhakuelin. Mela ottaa muutoksenhakuelimelle antamassaan lausunnossaan kantaa myöhästymiseen sekä myös valituksenalaiseen asiaan, siltä varalta, että muutoksenhakuelin ottaa valituksen myöhästymisestä huolimatta käsiteltäväkseen.

Myöhästynyt valitus on mahdollista käsitellä oikaisuvaatimuksena. Jos Mela voi suostua kaikkiin myöhästyneessä valituksessa esitettyihin vaatimuksiin, päätös voidaan itseoikaista ja välttää valituksen toimittamiselta eteenpäin.

5.10.2011

Päätöksen oikaiseminen asianosaisen eduksi on mahdollista myös uusien selvitysten perusteella (LUTUL 60 §). Eväty luopumistuki voidaan tällöin myöntää tai tarkistaa jo aiemmin myönnetty luopumistuki määrätään suuremmaksi. Melan antamasta oikaisupäätöksestä annetaan muutoksenhakumahdollisuus (varsinainen itseoikaisu).

Tarvittaessa tulee varmistaa vielä se, tulisiko myöhästynyt valitus käsitellä päätöksen poistamista koskevana hakemuksena (kohta 11.6). Näin tulisi menetellä esim. tilanteissa, joissa valitus on reilusti myöhässä ja joissa näyttäisi siltä, ettei valituksen myöhästymiseen ole ollut painavia syitä, eikä Mela myöskään voi itseoikaista päätöstään. Tällöin on tiedusteltava, haluaako muutoksenhakija, että hänen hakemuksensa toimitetaan poistohakemuksena TELK:lle tai VakO:lle käsiteltäväksi vai myöhästyneenä valituksena TELK:n tutkittavaksi.

11.3.3 Valituskirjelmä

Valituksessa on ilmoitettava:

1. päätös, johon haetaan muutosta,
2. miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan, sekä
3. perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Käytännössä valitus tutkitaan - sosiaalivakuutusjärjestelmässä noudatetun asiakaspalveluperiaatteen mukaisesti - vaikka kaikki edellä mainitut asiat eivät ilmenisi valituksesta. Käytännössä riittää, kun valituksesta ilmenee, että valittaja haluaa päätökseen muutosta. Tarvittaessa valittajalle varataan tilaisuus täydentää valitustaan.

Valituksen tulee olla kirjallinen ja allekirjoitettu. Jos valittaja ei itse allekirjoita valitusta, tulee asiakirjoihin liittää valtakirja tai muu selvitys allekirjoittajan oikeudesta tehdä valitus toisen puolesta.

MH- lomake

Jos päätökseen tyytymätön kääntyy muutoksenhakuasiassa Mela-asiamiehen puoleen, täytetään MH- lomake. Myös Melan Internet-sivuilla on käytettävissä MH- lomake, jota muutoksenhakija voi halutessaan käyttää kirjelmänsä pohjana.

Uusi hakemus valituksena

Kielteisen päätöksen saanut henkilö voi tehdä uuden hakemuksen heti päätöksen saatuaan. Vaikka kyse on muodollisesti uudesta hakemuksesta, käsitellään se valituksena aikaisemmin annettuun päätökseen nähden, jos se saapuu valitusaikana ja siinä on ilmaistu tyytymättömyyttä aikaisempaa päätöstä kohtaan.

Uuden hakemuksen tekeminen valitusaikana ei sinänsä ole kiellettyä. Joissakin tilanteissa menettely saattaa olla tarkoituksenmukainen, esi-

5.10.2011

merkiksi silloin, jos uutta hakemusta käsiteltäessä voidaan jokin ensimmäisen hakemuksen hylkäämisen johtanut seikka jättää ajan kulumisen vuoksi tarkastelun ulkopuolelle. Tällöin henkilön tulee nimenomaisesti ilmoittaa, että hän ei halua, että asia käsitellään valituksena, vaan uutena hakemuksena. Tulkinnanvaraisissa tilanteissa Mela voi myös tiedustella henkilöltä, onko tarkoituksena ollut valittaa vai että asia käsitellään uutena hakemuksena.

Liitteet

Muutoksenhaun tueksi voidaan toimittaa asiakirjoja, esimerkiksi maatalouskirjanpidosta saatuja selvityksiä tai oppilaitoksen antama todistus jne.

Lisäselvityksen voi lähettää myös jälkikäteen, jos sitä ei saada heti. Mikäli mahdollista, tällaisesta myöhemmin toimitettavasta lisäselvityksestä tulisi mainita jo varsinaisessa valituskirjelmässä.

11.3.4 Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa Melaan tai sen asiamiehelle (LUTUL 58 § 2 mom.). Näin menetellään riippumatta siitä, onko kyse ensiasteen valituksesta (valitus TELK:lle) vai jatkovalituksesta (valitus VakO:een).

Telefaks ja sähköposti

Myös telekopiolaitteella taikka sähköpostina tai sen liitteenä valitusaikana toimitettu valituskirjelmä katsotaan määräajassa saapuneeksi. Kun allekirjoitettu valitus on saapunut telekopiolaitteella, eikä allekirjoituksen aitoutta ole syytä epäillä, Melan ei tarvitse lähettää telekopiota täydennettäväksi alkuperäisellä allekirjoituksella.

Hallintolainkäyttölain 24 §:n 3 momentin mukaan valituskirjelmän tulee olla allekirjoitettu. Sähköisesti saapunutta asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain 9 §:n 2 momentin mukaan, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Päätöksellään 1486:2006 VakO on katsonut, että valitus tulee tutkia, vaikka sähköpostitse saapunutta valituskirjelmää ei ollut täydennetty allekirjoituksella.

Melassa on lisätty valitusosoituksiin tieto siitä, että henkilön omalla vastuulla valitus voidaan toimittaa myös sähköpostilla osoitteeseen muutoksenhaku@mela.fi. Em. sähköpostiyhteys ei ole suojattu, jonka vuoksi valitusosoituksessa ja neuvonnassa asiakasta informoidaan sähköpostilla tehtyyn valitukseen liittyvästä tietoturvariskistä.

Lisäselvitys

Tarvittavien selvitysten hankkiminen valitusaikana voi olla mahdotonta tai olosuhteissa saattaa tapahtua muutoksia valitusmenettelyn aikana. Tällaista uutta selvitystä voi toimittaa myös valitusajan jälkeen niin kauan kunnes asia on ratkaistu. Myös uusi selvitys toimitetaan Melaan. Valittaja voi myös muutoin täydentää tekemäänsä valitusta ennen asian ratkaisemista.

5.10.2011

11.3.5 Valitusasian käsittely Melassa

Valituksen vastaanottaminen

Mela-asiamies merkitsee MH- lomakkeelle tai hänelle toimitettuun muuhun valituskirjelmään sen päivän, jolloin valitus on toimitettu hänelle. Melassa valitukseen merkitään saapumisleima.

Valitusedellytysten tutkiminen

Valituksen tutkiminen ja päätöksen antaminen edellyttävät, että seuraavat kolme valitusedellytystä ovat olemassa:

1. valituksen kohteena oleva päätös on valituskelpoinen,
2. valittajalla on asiassa valitusoikeus, ja
3. valitus on tehty muodollisesti oikein, esim. valitusajassa ja allekirjoitettuna.

Ei valitusoikeutta

Jos valitus koskee päätöstä, josta ei ole valitusmahdollisuutta, siirretään asia TELK:lle. Vastaavasti valitus, joka on tehty TELK:n päätökseen, josta ei ole valitusoikeutta, toimitetaan VakO:een. Jos päätöksestä ei ole valitusoikeutta, tämä on todettava päätöksellä (katso kohta 11.3).

Allekirjoitus puuttuu

Mela hankkii tarvittaessa puuttuvan allekirjoituksen tai valtakirjan. Jos allekirjoitusta tai valtakirjaa ei saada, siirretään asia muutoksenhakuviranomaiselle (TELK tai VakO).

Valtakirjaa ei vaadita, jos valituksen on allekirjoittanut julkinen oikeusavustaja tai asianajaja. Asianajajan ja julkisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää (HLL 21 § 1 mom.).

Valitus myöhässä

Mela voi itseoikaista myöhässä saapuneen valituksen, jos kaikkiin esitettyihin vaatimuksiin suostutaan. Jos itseoikaisulle ei ole edellytyksiä eli kaikkiin valittajan vaatimuksiin ei voida suostua, siirretään valitus TELK:lle tai VakO:lle. Jos päätöksen voi oikaista osittain, oikaisukelpoisesta asiasta annetaan väliaikainen päätös, josta ilmoitetaan myös muutoksenhakuelimelle.

Lisäselvitykset

Mela hankkii valitukseen usein omasta aloitteestaan lisäselvitystä. Sitä saadaan veroviranomaisilta, maatalousviranomaisilta, oppilaitoksista jne.

Mela ei hanki maksullisia lisäselvityksiä, vaan ne on valittajan itsensä hankittava.

Lausunto valituksesta ja siirto muutoksenhakuelimelle

5.10.2011

Siirrettäessä asia muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi muutoksenhakijalle lähetetään jäljennös Melan antamasta lausunnosta ja lisäselvityksistä, joita asiaan on mahdollisesti Melan toimesta hankittu. Samassa yhteydessä asianosaiselle ilmoitetaan mahdollisuudesta antaa vastine Melan lausunnosta ja mahdollisista lisäselvityksistä muutoksenhakuelimelle.

11.3.5.1 Mela hyväksyy valituksen

Itseoikaisu

Jos Mela hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset kaikilta osin, antaa Mela valittajalle oikaisupäätöksen. Asiakirjoja ei lähetetä valitusviranomaiselle edes tiedoksi ja valitusasian käsittely päättyy. Oikaisupäätökseen voi hakea muutosta normaalisti (TYEL 133 §:n 1 mom.).

Edellytysten täytyessä Mela voi oikaista päätöksen, vaikka kyseessä olisi jatkovalitus VakO:een. Kynnys itseoikaisuun on kuitenkin korkeampi kuin ensi vaiheen valitusta käsiteltäessä ja edellyttää käytännössä aina uutta selvitystä asiassa.

Valituksen yhteydessä tapahtuva itseoikaisu eroaa varsinaisesta itseoikaisusta (kohta 11.4), jota voidaan käyttää lainvoimaisten päätösten oikaisemiseen asianosaisen eduksi, kun asiassa on esitetty uutta selvitystä.

11.3.5.2 Mela ei hyväksy valitusta

Siirto

Jos Mela ei voi suostua kaikkiin valittajan esittämiin vaatimuksiin tai katsoo, että valitus tulisi jättää kokonaan tutkimatta, siirretään valitus TELK:lle tai, jos kyseessä on jatkovalitus, VakO:een käsiteltäväksi.

Lausunto

Siirron yhteydessä Mela toimittaa muutoksenhakuelimeen päätöksen perusteena käytetyt selvitykset ja oman lausuntonsa asiasta. Melan tulee ottaa kantaa lähtökohtaisesti kaikkiin valittajan esittämiin vaatimuksiin. Lausunnossa asiaa pyritään kuitenkin tarkastelemaan kokonaisuutena eikä rajoituta pelkästään valittajan vaatimuksiin. Varsinkin rajatapauksissa Mela tuo esiin sekä muutoksenhaun hyväksymistä että sen hylkäämistä puoltavia näkökohtia.

Toimitusaika

Melan on toimitettava valituskirjelmä lausuntoineen muutoksenhakuelimeen 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä (TYEL 134 §:n 1 mom.).

Valituksen siirtämisestä TELK:n tai VakO:n käsiteltäväksi ilmoitetaan valittajalle kirjeellä. Siinä ilmoitetaan, ettei Mela ole oikaissut päätöstä. Kirjeeseen liitetään jäljennös Melan asiassa antamasta lausunnosta ja ilmoitetaan muutoksenhakijalle mahdollisuudesta antaa oma lausuntonsa Melan esittämän lausunnon johdosta 30 päivän kuluessa ilmoituskirjeen päiväyksestä suoraan muutoksenhakuelimelle.

Lisäselvitys

Jos valitukseen toimitetaan lisäselvitystä tai Mela hankkii sitä, voidaan valitus toimittaa muutoksenhakuelimeen myöhemmin. Valitus on kuitenkin

5.10.2011

kin toimitettava eteenpäin aina viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä (TYEL 134 §:n 3 mom.). Näin menetellään siinäkin tapauksessa, vaikka lisäselvitystä ei vielä siihen mennessä olisi saatu.

Lisäselvityksen hankkimisesta ja siirtämisestä TELK:n tai VakO:n käsiteltäväksi ilmoitetaan valittajalle kirjeellä. Melan lausunto ja tarvittaessa jäljennökset saaduista lisäselvityksistä toimitetaan muutoksenhakijalle kirjeen yhteydessä. Muutoksenhakijalle annetaan mahdollisuus antaa oma lausuntonsa hankituista selvityksistä ja Melan lausunnosta suoraan muutoksenhakuelimelle 30 päivän kuluessa ilmoituskirjeen päiväyksestä.

Muutoksenhakijan toimittama lisäselvitys tulee toimittaa Melaan, vaikka asia olisi jo ehditty siirtää muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Mela toimittaa lisäselvityksen eteenpäin muutoksenhakuelimelle mahdollisen lisälausuntonsa kanssa.

Väliaikainen päätös

Mela voi oikaista aikaisemmin antamansa päätöksen väliaikaisella päätöksellä, jos valitus hyväksytään osittain (TYEL 133 §:n 4 mom.), esimerkiksi luopumistuki myönnetään, mutta hakemista myöhemmästä ajankohdasta tai määrältään vaadittua pienempänä. Tällaisissakin tapauksissa valitus lausuntoineen toimitetaan muutoksenhakuelimelle 30 tai 60 päivän määräajassa. Lausunnossa ilmoitetaan väliaikaisesta päätöksestä.

Väliaikainen päätös voidaan antaa lisäselvityksen johdosta myös sen jälkeen kun asia on jo toimitettu muutoksenhakuelimeen. Jos väliaikainen päätös annetaan, tulee siitä ilmoittaa heti muutoksenhakuelimelle (TYEL 134 § 2 mom.).

11.3.5.3 Asian käsittely muutoksenhakuelimissä

Muutoksenhakuviranomaiset

TELK

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta käsittelee mm. maatalousyrittäjien luopumisjärjestelmiä koskevat muutoksenhakuasiat. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta käsittelee myös ne lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevat hakemukset, jotka koskevat Melan antamaa päätöstä.

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön (STM) esityksestä TELK:n päätoimisen puheenjohtajan toistaiseksi sekä sivutoimiset varapuheenjohtajat ja muut jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan.

Muina jäsenenä nimitetään mm. kaksi työelämän olosuhteita tuntevaa jäsentä, jotka ovat perehtyneet maatalousyrittäjätoimintaan ja joista etujärjestöt, mm. keskeiset tuottajajärjestöt (MTK ja SLC), tekevät ehdotuksensa STM:lle.

Luopumistukeen liittyvää muutoksenhakuasiaa käsiteltäessä läsnä on maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

5.10.2011

- VakO Vakuutusosoikeus (VakO) on toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistu-
tuin, jossa käsitellään sekä perusturvaan että ansioperusteiseen sosiaa-
liturvaan liittyvät muutoksenhakuasiat. VakO toimii osastoihin jakautu-
neena. Vakuutusosoikeutta johtaa ylituomari ja osastoja laamannit.
- VakO:ssa on sivutoimisia työoloja tai yritystoimintaa tuntevia jäseniä.
Sivutoimiset jäsenet määrätään viideksi vuodeksi kerrallaan valtioneu-
voston toimesta.
- Luopumistukea koskevaa valitusasiaa käsiteltäessä tulee olla läsnä
kaksi edustavimpien maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta nimettyä
jäsentä kerrallaan.
- Esittely Kummassakin muutoksenhakuviranomaisessa asiat ratkaistaan esitte-
lystä. Esittelijä myös allekirjoittaa päätökset. Päätöksestä ilmenee, ket-
kä jäsenistä ovat ottaneet osaa asian ratkaisemiseen. Niin ikään mah-
dollinen äänestyspöytäkirja liitetään päätökseen.
- Ei muutoksenhakuosoikeutta VakO:n päätöksestä
- Vakuutusosoikeuden luopumistukiasiaa koskevassa muutoksenhakuasi-
assa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Tämä koskee sekä
valituksia että päätösten poistamista koskevia hakemuksia.
- VakO:n päätöksen purkaminen menettelyvirheen takia
- Korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutusosoikeuden päätöksen, jos
asian käsittelyssä vakuutusosoikeudessa on tapahtunut menettelyvirhe,
joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Menettelyvirhe voi olla
esimerkiksi esteellisyys tai muu asian käsittelyssä tapahtunut virhe va-
kuutusosoikeudessa.
- Lain ilmeisen väärä soveltaminen ei kuitenkaan ole seikka, jonka nojalla
asia voitaisiin käsitellä menettelyvirheenä Korkeimmassa hallinto-
oikeudessa. Päätöksen asiasisältöä koskevat poistohakemukset koski-
en vakuutusosoikeuden antamia päätöksiä käsitellään edelleen vakuutus-
oikeudessa.
- 11.3.5.4 Valitusasian käsittely
- Kirjallinen käsittely Valitusasian käsittely on pääsääntöisesti kirjallista. Asia käsitellään ja
päättös annetaan pelkästään hakemusasiakirjoista ja käsittelyn aikana
mahdollisesti hankituista selvityksistä ilmenevien tietojen perusteella.
- Suullinen käsittely
- Asian selvittämiseksi Muutoksenhakuviranomaiset voivat omasta aloitteestaan asian selvit-
tämiseksi järjestää asiassa suullisen käsittelyn.

5.10.2011

- Asianosaisen pyynnöstä Lisäksi sekä TELK:n että VakO:n on toimitettava suullinen käsittely aina yksityisen asianosaisen sitä pyytäessä. TELK ja VakO voivat vain tietyin poikkeusperustein hylätä suullista käsittelyä koskevan pyynnön asianosaisen sitä nimenomaisesti pyytäessä.
- Asianosaisen pyytämä suullinen käsittely voidaan jättää toimittamatta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos suullinen käsittely on asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton (HLL 38 § 1 mom.).
- Jos muutoksenhakija pyytää suullisen käsittelyn toimittamista, hänen on kirjallisesti ilmoitettava, minkä vuoksi sen toimittaminen on tarpeen ja mitä selvityksiä hän siinä esittäisi.
- Käytännön menettely Jos suullinen käsittely päätetään järjestää (TELK tai VakO), sopii muutoksenhakuviranomainen käsittelyajan asianosaisten kanssa ja antaa tarvittaessa tarkempia menettelytapohjeita.
- Suullinen käsittely voidaan rajata vain jonkun tietyn asian selvittämiseksi.
- Päätöstä ei julisteta suullisessa käsittelyssä, vaan se toimitetaan postitse kuten tavallisesti.

11.3.5.5 Oikeudenkäyntikulut

- Lähtökohtaisesti kumpikin osapuoli joutuu pitämään valituksen käsittelystä aiheutuvat kulut omana vahinkonaan. Asianosaisella on kuitenkin mahdollisuus saada korvausta oikeudenkäyntikuluistaan siten kuin HLL 74 ja 75 §:ssä säädetään.
- Korvausvelvollisuus Asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osittain, jos olisi kohtuutonta, että tämä joutuisi pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan, kun otetaan huomioon erityisesti asiassa annettu ratkaisu (HLL 74 §:n 1 mom.). Asianosaisella ei ole ehdotonta oikeutta saada korvausta oikeudenkäyntikuluista vaikka hän olisi voittanut asiansa.
- Korvausvelvollisuuden arvioinnissa ensisijaisena perusteena on muutoksenhakuelimen valitusasiassa tekemä ratkaisu, joka lähtökohtaisesti määrittelee sen, kuka on korvausvelvollinen. Korvausvelvollisuutta arviotaessa voidaan ottaa huomioon onko asianosainen voittanut asian kokonaan vai osittain, asian riitaisuus ja merkittävyys asianosaiselle sekä oikeudenkäyntikulujen määrä suhteessa riidan kohteeseen tai asianosaisen maksukykyyn.
- Jos Melan päätöksen saaneen henkilön valitus hylätään, Melaa ei veloiteta korvaamaan muutoksenhakijan oikeudenkäyntikuluja.

5.10.2011

Jos taas Melan päätöksen saaneen henkilön muutoshakemus hyväksytään, muutoksenhakuelin arvioi, onko Melan maksettava muutoksenhakijan oikeudenkäyntikuluja ja kuinka paljon.

Harkittaessa Melan korvausvelvollisuutta, muutoksenhakuelin kiinnittää huomiota erityisesti siihen, onko oikeudenkäynti aiheutunut Melan virheestä (HLL 74 § 2 mom.).

Periaatteessa myös valittaja voidaan määrätä korvaamaan Melalle muutoksenhausta aiheutuneet kustannukset. Käytännössä tämän mahdollisuuden käyttämisestä ei edes harkita, ellei kyseessä ole ilmeisen perusteettomien vaatimusten esittäminen eli muutoksenhakujärjestelmän tietoinen väärinkäyttö (HLL 74 § 3 mom.).

Kulut suullisesta käsittelystä

Jos suullinen käsittely järjestetään valittajan pyynnöstä, vastaavat asianosaiset pääsäännön mukaan lähtökohtaisesti itse käsittelystä aiheutuneista matka- ja muista kuluista samoin kuin mahdollisesti kutsumien sa todistajien kuulemisesta aiheutuvista kustannuksista. Jos Melan päätöstä muutetaan, voidaan Mela määrätä korvaamaan valittajalle myös suullisesta käsittelystä aiheutuneet kustannukset joko kokonaan tai osittain.

Jos suullinen käsittely järjestetään TELK:n tai VakO:n aloitteesta, vastaa se myös käsittelystä aiheutuvista kustannuksista. Niin ikään valtion varoista maksetaan korvaus todistajalle, jonka TELK tai VakO on kutsunut omasta aloitteestaan asian selvittämiseksi, vaikka suullinen kuuleminen sinänsä olisi järjestetty valittajan pyynnön perusteella.

11.3.5.6 Melan päätöksen täytäntöönpano valitusaikana

Melan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Jos luopumistuki on myönnetty määrältään tietyn suuruisena, ja asianosainen valittaa luopumistuen määrästä, luopumistuki maksetaan valitusaikana sen suuruisena, kun se on Melan valituksenalaisella päätöksellä määrätty. Jos Mela antaa valitusaikana väliaikaisen päätöksen, jossa se osin suostuu muutoksenhakijan vaatimukseen, noudatetaan eläkelaitoksen antamaa väliaikaista päätöstä siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

11.3.6 Valitusviranomaisen päätös

Palautuspäätös

Toisinaan valitusviranomaisen palauttaa asian Melalle ottamatta siihen itse kantaa. Syynä voi olla se, että asiaa ei ole selvitetty riittävästi tai asian käsittelyssä on sattunut menettelyvirhe tai se että asiaan on muutoksenhaun vireillä ollessa saatu olennaista lisäselvitystä, johon muutoksenhakuelin ei ota kantaa ensimmäisenä asteena. Mela voi myös omassa lausunnossaan pyytää päätöksen poistamista ja asian palaut-

5.10.2011

tamista uudelleen käsiteltäväksi. Myös VakO palauttaa asian Melalle, ei TELK:lle.

Jos asia on palautettu muutoksenhakuelimen ottamatta kantaa, Mela voi antaa uudelleen myös entisen sisältöisen päätöksen. Mela ei kuitenkaan voi muuttaa päätöstä valittajalle huonompaan suuntaan kuin alkuperäisessä päätöksessään.

Palautuspäätöksestä ei yleensä voi valittaa. Se on luonteeltaan väliaratkaisu, joka ei sisällä kannanottoa itse pääasiassa. Valituksenalainen päätös poistetaan ja Mela veloitetaan käsittelemään asia uudelleen ottaen huomioon palauttamisen syy. Valitusoikeus itse pääasian suhteen säilyy, sillä Melan antamasta uudesta päätöksestä on mahdollisuus valittaa.

Myöskään Mela ei voi valittaa palautuspäätöksestä, vaikka TELK olisi palauttanut asian Melan mielestä selvästi aiheettomasti.

Valitus hyväksytään

Jos valitus hyväksytään, valitusviranomainen muuttaa Melan päätöksen tai kumoaa sen ja antaa asiaratkaisun. Samalla muutoksenhakuelin palauttaa asian Melalle toimenpiteitä varten.

Tarvittaessa Mela antaa palautuspäätöksen johdosta vielä oman päätöksen, esimerkiksi luopumistuen määrän osalta. Uutta päätöstä ei anneta, jos asia on valitusviranomaisen päätöksellä ratkaistu tyhjentävästi kaikilta osin.

Jos tulee annettavaksi uusi päätös ja tulee vahvistettavaksi jotain sellaista, mitä ei ollut mainittu palautuspäätöksessä, päätökseen liitetään normaali valitusosoitus, mutta itse päätöksessä rajataan valitusoikeus vain tähän uuteen vahvistettavaan asiaan.

Uudessa päätöksessä todetaan aina, että se on annettu muutoksenhakuviranomaisen päätöksen johdosta. Jos päätös annetaan TELK:n päätöksen jälkeen, annetaan se vasta valitusajan kuluttua umpeen.

TELK:n päätös saattaa olla valittajalle osittain myönteinen. Jos hän on tyytymätön, on hänen valitettava jo TELK:n päätöksestä eikä vasta Melan myöhemmin antamasta päätöksestä.

Valitus hylätään

Jos valitus hylätään, ei Melassa tarvita muita toimia kuin päätöksen rekisteröinti.

Valitus jätetään tutkimatta

Koska Mela ei voi antaa valituksen tutkimatta jättämisestä päätöstä, siirretään valitus TELK:lle tai VakO:lle, jos valitus ei täytä valitukselle asetettuja muodollisia edellytyksiä. Mela ei siis voi antaa päätöstä valituksen tutkimatta jättämisestä esim. sillä perusteella, että valitus on saapunut liian myöhään.

5.10.2011

Valitusviranomainen voi tutkia valituksen, vaikka se on saapunut määräajan jälkeen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä (LUTUL 59 §).

11.4 Lainvoimaisen päätöksen oikaisu uuden selvityksen perusteella

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Melan on tutkittava asia uudelleen. Mela voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana (nk. varsinainen itseoikaisu, LUTUL 60 § 2 mom. ja TYEL 139 §).

Mela voi oikaista hakijan eduksi myös TELK:n tai VakO:n päätöksen, jos uuden selvityksen jälkeen ilmenee, että se on ollut virheellinen.

Oikaisumenettelyyn voidaan ryhtyä vasta, kun oikaistava päätös on saanut lainvoiman eli normaali muutoksenhaku-aika on kulunut umpeen. Oikaisu voidaan tehdä joko Melan tai asianosaisen aloitteesta, mutta se voidaan tehdä ainoastaan asianosaisen eduksi.

Oikaisuasia voi tulla vireille esim. siten, että päätökseen ilmoitetaan tyytymättömyyttä vasta valitusajan kuluttua. Tällöin kyse voi olla myös myöhästyneestä valituksesta, ts. valittajan tarkoituksena oli hakea muutosta valittamalla, mutta hän myöhästyi valituksensa toimittamisessa.

Melan antamaan oikaisupäätökseen saa hakea muutosta normaalisti (TYEL 139 §).

Varsinainen itseoikaisu vs. valituksen yhteydessä tapahtuva itseoikaisu

Varsinainen itseoikaisu, jota tässä tarkoitetaan, eroaa monissa kohdin valituksen yhteydessä tapahtuvasta itseoikaisusta. Käytännössä valituksen yhteydessä tapahtuvan itseoikaisun käyttöala on laajempi, mutta toisaalta se edellyttää, että kaikkiin asianosaisen esittämiin vaatimuksiin voidaan suostua. Varsinaisessa itseoikaisussa päätöstä voidaan oikaista vain osittain.

Uusi selvitys

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu edellyttää, että asiassa on esitetty uutta selvitystä, joka ei ole ollut käytettävissä aikaisempaa päätöstä tehtäessä. Selvitys voi olla kokonaan uutta tai sellaista, joka on ollut olemassa, mutta joka ei ole ollut Melan tiedossa tai käytettävissä päätöstä tehtäessä.

Jos uusi selvitys johtaa päätöksen oikaisemiseen valittajan eduksi, antaa Mela oikaisupäätöksen, johon saa hakea muutosta normaalisti. Hylkäävä päätös annetaan, jos uusi selvitys ei aiheuta muutosta aikaisempaan ratkaisuun. Myös hylkäävästä päätöksestä voi valittaa.

Tutkimatta

Jos uutta selvitystä ei ole lainkaan, jätetään uudelleen käsittelemistä koskeva pyyntö tutkimatta. Tutkimatta jättämisestä Mela antaa valituskelpoisen päätöksen.

5.10.2011

11.5.1 Asiavirhe

Asiavirhe on kysymyksessä silloin, kun päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen, ilmeiseen väärään lain soveltamiseen tai päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe. Virheellinen selvitys tarkoittaa päätöksenteossa huomioon otettua ja siihen vaikuttanutta seikkaa, joka sittemmin on osoittautunut paikkansapitämättömäksi. Puutteellinen selvitys taas tarkoittaa, ettei kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja ole päätöksenteossa otettu huomioon.

Asiavirheenä voidaan korjata vain päätöksen sisältövirheet tai päätöstä tehtäessä tapahtunut menettelyvirhe. Tulkintaerimielisyydet on siirrettävä käsiteltäväksi päätösten poistamista koskevin hakemuksina TELK:aan.

Suostumus

Asianosaisen suostumusta ei edellytetä silloin, kun virhe korjataan asianosaisen eduksi, mutta häntä on kuitenkin kuultava, ellei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Asianosaisen vahingoksi asiavirhe voidaan korjata vain siinä tapauksessa, että asianosainen on antanut siihen suostumuksensa (LUTUL 60 §:n 1 mom. ja TYEL 138 §:n 2 mom.). Jokaiselta asianosaiselta tarvitaan suostumus erikseen.

Suostumus pyydetään kirjallisena ja sen tulee olla tarkasti yksilöity. Pelkkä kuuleminen ei siis riitä. Suostumusta pyydetessä tulee asianosaiselle selvittää myös päätöksen korjaamisen muut vaikutukset, esimerkiksi aiheettomasti maksetun luopumistuen takaisinperintä.

Jos asianosainen ei suostu asiavirheen korjaamiseen, voidaan päätöksen poistamista hakea TELK:lta.

Erillistä suostumusta ei tarvita, jos asianosainen itse on pyytänyt kirjallisesti päätösvirheen korjaamista. Tällöin on kuitenkin huomioitava suostumukset muilta mahdollisilta asianosaisilta.

Päätös

Asiavirheen korjaamisesta annetaan uusi, oikeansisältöinen päätös, josta on normaali valitusoikeus. Päätökselle merkitään, että sillä oikaistaan aikaisemmin annettua päätöstä.

Valitusoikeutta ei ole, jos asiavirheen korjaamista koskeva vaatimus hylätään. Oikeussuojan tarvetta ei ole, koska asianosaisella on ollut oikeus valittaa aiemmin kyseisestä päätöksestä. Lisäksi asianosaisella on edelleen oikeus hakea lainvoimaisen päätöksen poistamista TELK:lta tai VakO:lta.

11.5.2 Kirjoitus- tai laskuvirhe

Kirjoitus- tai laskuvirhe on luonteeltaan tekninen ja se on syntynyt päätöksen valmistelu- tai laatimisvaiheessa. Olennaista on, että päätöksen perustana olevat tiedot ovat sinänsä oikeita, mutta virhe on syntynyt asiaa Melassa käsiteltäessä.

5.10.2011

Jos virhe on päätöksen perustana olevissa tiedoissa, on kyse asiavirheestä. Rajatapauksissa tulkitaan, että kyse on asiavirheestä.

Kuuleminen

Kirjoitus- tai laskuvirheen korjaaminen ei edellytä asianosaisen suostumusta, mutta häntä on kuitenkin kuultava, ellei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Kohtuuttomuus

Kirjoitus- tai laskuvirhettä ei kuitenkaan saa korjata, jos se johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin on haettava päätöksen poistamista TELK:lta. Lopputuloksen kohtuuttomuus tulee arvioida kokonaisvaltaisesti, kaikki osatekijät huomioon ottaen.

Kohtuuttomuutta arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, onko tai olisiko asianomainen itse voinut huomata virheen olemassaoloa. Korjaaminen saattaa johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen myös silloin, kun päätöksen antamisesta on kulunut pitkä aika.

Päätös

Kirjoitus- tai laskuvirhe korjataan korvaamalla virheen sisältävä päätös korjatulla päätöksellä, josta on valitusoikeus. Myös Melassa olevaan alkuperäiseen, virheelliseen päätökseen on tehtävä merkintä kirjoitusvirheen korjaamisesta.

Valitusoikeutta ei ole, jos kirjoitus- tai laskuvirheen korjaamista koskeva vaatimus hylätään. Oikeussuojan tarvetta ei ole, koska asianosaisella on ollut oikeus valittaa aiemmasta virheellisestä päätöksestä. Lisäksi asianosaisella on edelleen oikeus hakea lainvoimaisen päätöksen poistamista.

11.6 Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos Melan antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, TELK voi Melan tai asianosaisen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi (LUTUL 60 § 3 mom., TYEL 140 § 1 mom.). TELK:n päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Jos TELK:n tai VakO:n antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, VakO voi Melan tai asianosaisen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi (LUTUL 60 § 3 mom., TYEL 140 § 2 mom.). VakO:n antamasta päätöksestä ei ole muutoksenhakuoikeutta.

Päätöksen poistamisen edellytyksistä

Päätöksen poistaminen voi onnistua vain, jos poistamisperuste on ollut olemassa sillä hetkellä kun päätös annettiin.

Viittä vuotta nuoremmat päätökset

5.10.2011

Lainvoimainen päätös voidaan poistaa, jos:

1. päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen, tai
2. päätös on ilmeisesti lain vastainen.

Jos päätös on tehty virheellisen tai puutteellisen tiedon pohjalta, voi myöhemmin saatava uusi selvitys vaikuttaa päätöksen sisältöön niin oleellisesti, että on perusteltua palauttaa ennen päätöstä vallinnut asi-antila ja ratkaista asia uudelleen.

Päätöstä tehtäessä on voitu myös päätyä lainvastaiseen ratkaisuun, vaikka käytettävissä on ollut oikea ja riittävä selvitys.

Lain tulkinnanvaraisuus ei kuitenkaan sinänsä ole peruste päätöksen poistamiselle. Myöskään tietyn säännöksen soveltamisessa tapahtunut tulkinnan muutos ei yleensä ole peruste aikaisemman käytännön mu- kaisen päätöksen poistamiselle.

Esimerkkitapauksia

VakO ei purkanut päätöstä

Lainvoiman saanutta eläkepäätöstä ei purettu sillä perusteella, että ha- kija ei halunnut ottaa eläkettä vastaan (VakO 4362/87/2113 koodi 14.01).

Päätöstä ei purettu sillä perusteella, että se oli vastoin vakiintunutta lain- tulkintaa (VakO 1332/84/1039 koodi 14.01).

Viittä vuotta vanhemmat päätökset

Edellä mainittujen poistamisedellytysten lisäksi edellytetään erityisen painavia syitä, jos poistamisen kohteena oleva päätös on tullut lainvoi- maiseksi jo yli viisi vuotta sitten (LUTUL 60 §:n 3 mom., TYEL 140 §:n 4 mom.).

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Tosin poistohakemuksen voi tehdä tämän ajan- kohdan jälkeenkin, mutta tällöin päätöksen poistaminen edellyttää eri- tyisen painavia syitä.

5 vuoden aika

Viiden vuoden aika, jonka jälkeen poistohakemus tutkitaan vain erittäin painavista syistä, lasketaan poistamisen kohteena olevan päätöksen lainvoimaiseksi tulosta (ks. kohta 11.3.2), ei päätöksen antopäivästä. Laskutapa on sama, haki päätöksen poistamista vakuutettu tai Mela.

Hakemus

Päätöksen poistamista koskeva hakemus on valituksen tavoin vapaa- muotoinen. Katso tarkemmin kohta 11.3.3 "Valituskirjelmä".

5.10.2011

Hakemisajankohta Päätöksen poistamista koskevaa hakemusta ei voi tehdä ennen kuin valitusajankohta on kulunut umpeen. Myöskään Mela ei voi hakea päätöksen poistamista ennen kuin se on lainvoimainen. Sen sijaan on mahdollista valittaa TELK:n päätöksestä ja hakea toissijaisesti päätöksen poistamista.

Hakemuksen toimittaminen

Päätöksen poistamista koskevaa hakemusta ei ole pakko toimittaa Melan, vaan se voidaan lähettää myös suoraan päätöksen antajasta riippuen TELK:aan tai VakO:een. Poistohakemuksen toimittaminen Melan kautta kuitenkin nopeuttaa käsittelyä. Ensinnäkin Mela voi itseoikaista antamansa päätöksen. Toiseksi, jos itseoikaisu ei ole mahdollista, Mela liittää asiakirjoihin oman lausuntonsa, joten TELK:n tai VakO:n ei tarvitse pyytää sitä erikseen.

Melan hakiessa antamansa päätöksen poistamista, toimittaa se hakemuksen suoraan TELK:lle tai jos Mela hakee poistamista TELK:n tai VakO:n antamaan päätökseen, VakO:lle. Samalla Mela ilmoittaa päätöksen poistamista koskevasta hakemuksesta sille henkilölle, jota asia koskee.

Lisäselvitys Päätösten poistamista koskevissa asioissa Mela ei yleensä hanki valittajan puolesta lisäselvityksiä. Usein lisäselvityksen hankkiminen on kuitenkin välttämätöntä hakijan väitteiden tarkistamiseksi.

Kuuleminen Ennen asian ratkaisemista TELK/VakO varaa muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi (TYEL 140 §:n 1 ja 2 mom.). Jos Mela on hakijana, kuullaan henkilöä, jota asia koskee ja päinvastoin.

Jos hakijana on Mela, lähettää Mela asianosaiselle valokopiot päätöksen poistamista koskevista asiakirjoista ja kehottaa asianosaista antamaan vastineensa suoraan TELK:lle/VakO:lle. Asianosaiselle annetaan aikaa vastineen antamiseen 30 päivää saatekirjeen päiväyksestä.

Jos päätöksen poistamista koskeva hakemus toimitetaan Melan kautta, ei erillistä kuulemismenettelyä tarvita, koska Mela liittää asiakirjoihin valmiiksi oman lausuntonsa, josta toimitetaan jäljennös myös asianosaiselle ja varataan aikaa vastineen antamiselle TELK:aan tai VakO:een.

Luopumistuen maksaminen päätöksen poistamista koskevan hakemuksen käsittelyaikana

Jos Mela hakee luopumistukipäätökseen poistamista, saa Mela keskeyttää luopumistuen maksamisen tai maksaa sitä poistohakemuksensa mukaisesti alennettuna siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu (LUTUL 60 § 3 mom.). Päätös annetaan väliaikaisena (11.3.1 "Väliaikaiset päätökset"). Tällä tavoin menetellen mahdollisesti liikaa maksetun luopumistuen määrä ei enää poistohakemuksen käsittelyaikana kasva.

5.10.2011

- Päätös Jos TELK/VakO hyväksyy poistohakemuksen, se poistaa Melan/TELK:n/VakO:n päätöksen ja määrää asian uudelleen Melan käsiteltäväksi. Melan antamasta uudesta päätöksestä on normaali muutoksenhakuoikeus.
- Vaihtoehtona itseoikaisu Lainvoimainen päätös voidaan muuttaa myös Melassa, jos itseoikaisun (kohta 11.4.) edellytykset ovat olemassa.